

Аб праекце Канстытуцыі БССР

*Даклад старшыні Канстытуцыйнай Камісіі, старшыні
СНК БССР тав. М. М. Галадзеда*

I. Гістарычныя даведкі

6 лютага 1935 года VII з'езд Саветаў Саюза ССР прыняў пастанову аб унясенні некаторых змен у Канстытуцыю Саюза ССР. У гэтай пастанове было запісана:

«1. Унесці ў Канстытуцыю Саюза ССР змены ў напрамку:

а) далейшай дэмакратызацыі выбарчай сістэмы ў сэнсе замены не зусім роўных выбараў роўнымі, многаступенных—прамымі, адкрытых—закрытымі;

б) удакладнення соцыяльна-эканамічнай асновы Канстытуцыі ў сэнсе прывядзення Канстытуцыі ў адпаведнасць з цяперашнімі суадносінамі класавых сіл у СССР (стварэнне новай соцыялістычнай індустрыі, разгром кулацтва, перамога калгаснага ладу, уцвярджэнне соцыялістычнай уласнасці як асновы савецкага грамадства і т. п.).

2. Прапанаваць Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту Саюза ССР выбраць Канстытуцыйную Камісію, якой даручыць выпрацаваць выпраўлены тэкст Канстытуцыі па ўказаных у пункце першым асновах і ўнесці яго на зацверджанне сесіі ЦВК Саюза ССР.

3. Бліжэйшыя чарговыя выбары органаў савецкай улады ў Саюзе ССР правесці на аснове новай выбарчай сістэмы».

7 лютага 1935 года першая сесія ЦВК СССР VII склікання ўтварыла Канстытуцыйную Камісію пад старшынствам таварыша Сталіна.

Канстытуцыйная Камісія ЦВК Саюза ССР распрацавала праект новай Канстытуцыі Саюза ССР, які быў надрукован для ўсенароднага абмеркавання. На падставе гэтага Беларускай ССР таксама паставіла пытанне аб выпрацоўцы новай Канстытуцыі БССР, і 26 чэрвеня 1936 года Прэзідыум ЦВК БССР стварыў Канстытуцыйную Камісію ЦВК БССР у складзе 31 чалавека для распрацоўкі праекта новага тэкста Канстытуцыі БССР. Канстытуцыйная Камісія БССР распрацавала новы тэкст Канстытуцыі БССР, які прадстаўляецца на абмеркаванні і зацверджанні Надзвычайнага XII З'езда Саветаў БССР.

Першая Канстытуцыя Беларускай ССР была прынята Першым З'ездам Саветаў БССР 4 лютага 1919 года. У ёй былі запісаны заваяванні рабочых, сялян, батракоў і ўсіх працоўных Беларусі, скінуўшых панаванне памешчыкаў і буржуазіі. Беларусь была аб'яўлена рэспублі-

кай Советаў рабочых, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў, і ўся ўлада як у цэнтры, так і на месцах, замяцоўвалася выключна за Советамі.

У першай Канстытуцыі БССР было запісана:

«Асноўная задача, разлічаная на сучасны пераходны момант Канстытуцыі БССР, заключаецца ва ўстанаўленні дыктатуры гарадскога і сельскага пролетарыята і бяднейшага сялянства ў выглядзе магутнай савецкай улады ў мэтах поўнага падаўлення буржуазіі, зніштажэння эксплуатацыі чалавека чалавекам і ўстанаўлення сацыялізма, пры якім не будзе ні падзелу на класы, ні дзяржаўнай улады». (Арт. 4).

17 снежня 1920 года другі З'езд Советаў БССР прыняў дадаткі да Канстытуцыі БССР, якімі вызначаўся парадак стварэння і функцыі цэнтральных органаў савецкай улады ў БССР.

1919—1920 гг.—гэта былі гады жорсткай барацьбы працоўных мас як Беларусі, так і ўсіх савецкіх рэспублік, з інтэрвентамі і з унутранай контррэвалюцыяй. Беларуская ССР, на якую наступалі перадавыя атрады інтэрвентаў, польскія легіёны, не змагла б адстаяць сваю незалежнасць без дапамогі рускага рабочага класа і бяднейшага сялянства, а таксама без дапамогі працоўных іншых савецкіх рэспублік. Трэба было аб'яднаць усе рэвалюцыйныя сілы рускага, украінскага, беларускага і іншых народаў для таго, каб адстаяць заваяванні вялікай Окцябрскай сацыялістычнай рэвалюцыі і даць адпор капіталістычным інтэрвентам.

Таму 16 студзеня 1921 года Беларуская ССР заключыла саюз з РСФСР, у якім запісана, што

«выходзячы з агароджаннага вялікай пролетарскай рэвалюцыяй права народаў на самавызначэнне, прызнаючы незалежнасць і суверэннасць кожнай з дагаварваючыхся старон і ўсведамляючы неабходнасць злучыць свае сілы ў мэтах абароны, а таксама ў інтарэсах іх гаспадарчага будаўніцтва, РСФСР і БССР уступаюць паміж сабою ў ваенны і гаспадарчы саюз».

Шчальны саюз са старэйшай сваёй сястрой—з РСФСР—дапамог рабочым і сялянам Беларусі замацаваць дыктатуру пролетарыята, адбіць атакі знешняй і ўнутранай контррэвалюцыі і прыступіць да аднаўлення зруйнаванай гаспадаркі. Вопыт супольнай барацьбы савецкіх рэспублік паказаў, што фактычна складвалася Саюзная Савецкая дзяржава.

Таму IV З'езд Советаў БССР у 1922 г. 16 снежня вынес пастанову аб стварэнні Саюза ССР, як адзінай саюзнай дзяржавы, і запісаў аб дабравольным уваходжанні Беларускай ССР у склад Саюза ССР.

На падставе зацверджанай Саюзным З'ездам Советаў Канстытуцыі СССР у 1924 годзе, Беларуская ССР унесла змены ў сваю Канстытуцыю ў адпаведнасці з Канстытуцыяй СССР.

З паказанага відаць, што існаваўшая да гэтага часу Канстытуцыя БССР адлюстроўвала і замяцоўвала заваяванні Окцябрскай сацыялістычнай рэвалюцыі першага перыяда. Пасля таго часу Беларуская ССР, як і ўвесь Савецкі Саюз, дабілася карэнных змен у сваёй эканоміцы, культуры, у будаўніцтве. Як ва ўсім Савецкім Саюзе, так і ў БССР, адбыліся карэнныя змены, і папярэдняя Канстытуцыя ўжо не адлюстроўвае таго, што здабыта беларускім народам. Таму распрацаван новы тэкст Канстытуцыі БССР.

II. Падставы Сталінскай Канстытуцыі СССР з'яўляюцца падставамі Канстытуцыі Беларускай ССР

Як ужо вядома, Надзвычайны VIII З'езд Саветаў Саюза ССР зацвердзіў новую, Сталінскую Канстытуцыю, яна ўжо дзейнічае ў нашай сацыялістычнай краіне.

Канстытуцыя Саюза ССР, напісаная вялікім Сталіным, з'яўляецца найвялікшым гістарычным дакументам. Гісторыя ведае два найвялікшыя дакументы: Комуністычны Маніфест, напісаны Марксам і Энгельсам, і Сталінскую Канстытуцыю. Але Комуністычны Маніфест быў праграмай, ён вызначаў тое, чаго рабочы клас павінен быў дамагацца, паказваў, за што весці барацьбу і паказваў шляхі барацьбы эксплуатаемых мас. Тое, што лепшымі людзьмі чалавецтва вызначалася ў Комуністычным Маніфесте для будучага, гэта ператворана ўжо ў жыццё нашай комуністычнай партыяй пад кіраўніцтвам геніяльнага Сталіна і запісана ў Канстытуцыю—у асноўны закон. Тым большае значэнне Сталінскай Канстытуцыі. Яна ёсць не праграма, а Канстытуцыя перамогшага сацыялізма. Само сабою зразумела, што для працоўных капіталістычных краін Канстытуцыя СССР з'яўляецца маяком, які асвятляе шлях і заве іх да барацьбы за звяржэнне капіталізма і пабудаванне поўнага сацыялістычнага грамадства.

Новы тэкст Канстытуцыі БССР ідэялам і поўнасю грунтуецца на падставе Сталінскай Канстытуцыі Саюза ССР. Падставы Канстытуцыі Саюза—ёсць падставы Канстытуцыі БССР, ды інакш і быць не можа, бо БССР з'яўлялася і будзе з'яўляцца часткай і неад'емнай часткай вялікага пераможнага Саюза ССР. Новая Канстытуцыя БССР таксама з'яўляецца Канстытуцыяй перамогшага сацыялізма.

У саюзе з іншымі савецкімі рэспублікамі, у першую чаргу ў саюзе з РСФСР, з іх дапамогай, працоўныя БССР выгналі акупантаў. У саюзе з РСФСР і іншымі савецкімі рэспублікамі беларускі народ перамог у грамадзянскай вайне, узмацніў дыктатуру рабочага класа, падняў сваю эканоміку, культуру, пабудоваў сацыялізм.

У цесным саюзе з іншымі савецкімі сацыялістычнымі рэспублікамі, аб'яднанымі ў адзіную магутную Саюзную дзяржаву, беларускі народ упэўнена пойдзе да камунізма.

Таму беларускі народ у арт. 13 сваёй Канстытуцыі запісвае, што

«У мэтах ажыццяўлення ўзаемадапамогі па лініі эканамічнай і палітычнай, так сама як і па лініі абароны, Беларуска Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка добравольна аб'ядналася з роўнапраўнымі Савецкімі Сацыялістычнымі Рэспублікамі: Расійскай РСФСР, Украінскай ССР, Азербайджанскай ССР, Грузінскай ССР, Армянскай ССР, Туркменскай ССР, Узбекскай ССР, Таджыкская ССР, Казахская ССР, Кіргізская ССР у саюзную дзяржаву—Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Выходзячы з гэтага, БССР забяспечвае за СССР у асобе яго вышэйшых органаў улады і органаў дзяржаўнага кіраўніцтва правы, вызначаныя артыкулам 14 Канстытуцыі СССР.

Па-за межамі артыкула 14 Канстытуцыі СССР, БССР ажыццяўляе дзяржаўную ўладу самастойна, захоўваючы поўнасю свае суверэнныя правы».

У цесным саюзе з усімі народамі Саюза ССР мы будзем і надалей умацняць сацыялістычны інтэрнацыяналізм і вялікую дружбу народаў.

Тыя змены ў эканоміцы, культуры і структуры класаў, якія адбыліся ў Совецкім Саюзе, яны таксама адбыліся і ў БССР. І таму наша Канстытуцыя цалкам і поўнаасцю адлюстроўвае гэтыя змены.

Што-ж гэта за змены, якія адбыліся ў нашай краіне?

Таварыш Сталін у сваім гістарычным дакладзе на VIII З'ездзе Саветаў Саюза так ахарактарызаваў гэтыя змены:

«Калі мы мелі тады першы перыяд НЭП'а, пачатак НЭП'а, перыяд некаторага ажыўлення капіталізма, то мы маем цяпер апошні перыяд НЭП'а, канец НЭП'а, перыяд поўнай ліквідацыі капіталізма ва ўсіх сферах народнай гаспадаркі.

Пачаць хоць-бы з таго, што наша прамысловасць вырасла за гэты перыяд у гіганцкую сілу. Цяпер ужо нельга назваць яе слабой і тэхнічна дрэнна аснашчонай. Наадварот, яна базіруецца цяпер на новай, багатай сучаснай тэхніцы з моцна развітай цяжкай індустрыяй і яшчэ больш развітым машынабудаўніцтвам. Самае-ж галоўнае ў тым, што капіталізм выгнан зусім са сферы нашай прамысловасці, а соцыялістычная форма вытворчасці з'яўляецца цяпер безраздзельна пануючай сістэмай у галіне нашай прамысловасці».

Гэта характарыстыка змен у галіне прамысловасці цалкам і поўнаасцю датычыць і БССР, бо ў нас, у БССР, вырасла магутная соцыялістычная індустрыя, якая базіруецца на новай сучаснай тэхніцы, з якой зусім канчаткова выгнаны капіталістычныя элементы. У нас, у БССР, нанова пабудавана соцыялістычная прамысловасць і ў такім размеры, што ўдзельная вага прадукцыі прамысловасці раўняецца 75 проц. усёй народна-гаспадарчай прадукцыі. Гэта гіганцкія заваяванні беларускага народу.

У галіне сельскай гаспадаркі, гаварыў таварыш Сталін, адбыліся наступныя змены:

«... замест акіяна дробных аднаасобных сялянскіх гаспадарак з іх слабой тэхнікай і засіллема кулака мы маем цяпер самую буйную ў свеце машынізаную, узброеную новай тэхнікай вытворчасць у выглядзе ўсеабдымнай сістэмы калгасаў і саўгасаў. Усім вядома, што кулацтва ў сельскай гаспадарцы ліквідавана».

І гэта характарыстыка цалкам і поўнаасцю датычыць сельскай гаспадаркі БССР.

І ў БССР замест дробных і драбнейшых сялянскіх гаспадарак з масай беззямельнага сялянства і батрацтва, з кулацкай кабалой у вёсцы выраслі і ўзмацніліся калгасы і саўгасы. 86,6 проц. сялянскіх гаспадарак аб'ядналіся ў калгасы, а аднаасобны сектар не прадстаўляе колькі-небудзь значнай гаспадарчай сілы. Ён займае толькі 6,8 проц. пасеўных плошчаў БССР. Ліквідавана кулацтва. Сельская гаспадарка БССР узмацнілася магутнай тэхнікай. Варта паказаць, што ў нашай сельскай гаспадарцы зараз працуюць больш 8 тысяч трактароў.

У галіне тавараабароту,—гаварыў таварыш Сталін,—адбыліся наступныя змены:

«... купцы і спекулянты выгнаны зусім з гэтай галіны. Увесь тавараабарот знаходзіцца цяпер у руках дзяржавы, кааперацыі і калгасаў. Нарадзіўся і развіўся новы, савецкі гандаль, гандаль без спекулянтаў, гандаль без капіталістаў».

І ў таварабароце БССР дакладна такі-ж малюнак.

Такім чынам, поўная перамога соцыялістычнай сістэмы ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі з'яўляецца зараз фактам. А гэта азначае, што эксплуатацыя чалавека чалавекам і ў нас, у БССР, як і ва ўсім Савецкім Саюзе, знішчана, ліквідавана, а соцыялістычная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці зацверджана, як непакісная аснова нашага савецкага грамадства. У нас стварылася соцыялістычная эканоміка, якая не ведае крызісаў і беспрацоўя, якая дае грамадзянам нашай БССР усе магчымасці для заможнага і культурнага жыцця.

Характарызуючы змены ў класавай структуры, таварыш Сталін гаварыў, што

«клас памешчыкаў, як вядома, быў ужо ліквідаваны ў рэзультате пераможнага сканчэння грамадзянскай вайны. Што датычыць іншых эксплуатаатарскіх класаў, то яны падзялілі лёс класа памешчыкаў. Не стала класа капіталістаў у галіне прамысловасці. Не стала класа кулакоў у галіне сельскай гаспадаркі. Не стала купцоў і спекулянтаў у галіне таварабароту. Усе эксплуатаатарскія класы аказаліся, такім чынам, ліквідаванымі.

Астаўся рабочы клас.

Астаўся клас сялян.

Асталася інтэлігенцыя».

Але і гэтыя соцыяльныя групы, як гаварыў таварыш Сталін, перацярпелі змены. Ён указаў, што наш рабочы клас нельга назваць па старой памяці пролетарыятам. Пролетарыят—гэта клас, эксплуатаемы капіталістамі, а ў нас клас капіталістаў ужо ліквідаваны, прылады і сродкі вытворчасці адабраны ў капіталістаў і перадааны дзяржаве, кіруючай сілай якой з'яўляецца рабочы клас.

Такім чынам, наш рабочы клас не толькі не пазбаўлен прылад і сродкаў вытворчасці, а наадварот, ён уладае гэтымі сродкамі вытворчасці разам з усім савецкім народам. А раз ён уладае сродкамі вытворчасці, а клас капіталістаў ліквідаваны, значыць выключаны ўсякія магчымасці эксплуатацыі рабочага класа. А гэта значыць, што пролетарыят Савецкага Саюза з'яўляецца зусім новым класам, ён ператварыўся ў рабочы клас СССР, які знішчыў капіталістычную сістэму гаспадаркі, замацаваў соцыялістычную ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці і накіроўвае савецкае грамадства па шляху камунізму. Такого класа яшчэ не ведала гісторыя чалавецтва.

Адбыліся змены з класам сялян.

Таварыш Сталін сказаў, што звычайна прынята гаварыць, што сялянства—гэта клас дробных вытворцаў, члены якога раскінуты па твару ўсёй краіны, працуюць у адзіночку на сваёй дробнай гаспадарцы з адсталай тэхнікай, яны з'яўляюцца рабамі прыватнай уласнасці і эксплуатаюцца памешчыкамі, кулакамі, капіталістамі, спекулянтамі і т. д. У капіталістычных краінах асноўная маса сялянства і зараз з'яўляецца іменна такім класам, а пра сялянства савецкай краіны нельга гэтага сказаць, яно ўжо не падобна на такое сялянства. Наша савецкае сялянства з'яўляецца зусім новым сялянствам. У нас памешчыкі і кулакі ліквідаваны, а таксама і купцы і ліхвяры, якія раней эксплуатавалі сялян. Сялянства наша вызвалена ад эксплуатацыі, і наша сялянства ў сваёй большасці ўжо ёсць калгаснае. Гэта значыць, такое сялянства, якое базіруе сваю работу не на аднаасобнай працы і на адсталай тэхніцы, а на калектыўнай працы і новай

сучаснай тэхніцы, і што ў аснове гаспадаркі нашага сялянства ляжыць не прыватная ўласнасць, а ўласнасць калектыўная, якая складалася на базе калектыўнай працы.

Такім чынам, і наша савецкае сялянства—гэта зусім новае сялянства, якога таксама яшчэ не ведала гісторыя чалавецтва.

Адбыліся карэнныя змены з інтэлігенцыяй.

Інтэлігенцыя ў нас ужо зусім новая, якая служыць народу. Раней інтэлігенцыя служыла класу капіталістаў і была выхадцам з класа капіталістаў і дробнай буржуазіі. Цяпер-жа наша савецкая інтэлігенцыя на 80—90 проц. выхадцы з рабочага класа і сялянства, а таксама і з іншых слаёў працоўных, служыць народу, працуе ў адной упражы з рабочымі і сялянамі па будаўніцтву сацыялізма.

Такім чынам, і інтэлігенцыя ў нас новая.

Гэта геніяльная характарыстыка змен класавай структуры нашага савецкага грамадства, даная таварышом Сталіным, цалкам і поўнасю на ўсе 100 проц. датычыць і Беларусі.

Такім чынам, асноўныя артыкулы Сталінскай Канстытуцыі Саюза ССР, у якіх адлюстраваны сацыяльна-эканамічныя змены, што адбыліся ў нашай дзяржаве, цалкам і поўнасю запісаны ў Канстытуцыі БССР. Аб гэтым яскрава гаворыць і і VIII раздзелы праекта Канстытуцыі БССР.

III. У барацьбе з ворагамі беларускі народ пабудаваў сваю савецкую сацыялістычную дзяржаву

Абмяркоўваючы і прымаючы праект новай Канстытуцыі БССР, мы падагульваем вялікія заваяванні працоўных мас Беларусі па будаўніцтву сацыялізма і запісваем іх у нашу Канстытуцыю.

Нялёгка дасталіся беларускаму народу гэтыя заваяванні. Прайдзен дзяккі, але слаўны і гераічны шлях барацьбы і будаўніцтва. БССР—гэта вынік паспяховай барацьбы мас, пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна, барацьбы з усімі і ўсялякімі ворагамі, знешнімі і ўнутранымі.

Наша Беларуская Рэспубліка, разам з агульнымі ўмовамі барацьбы з ворагамі, мела і свае асаблівыя ўмовы барацьбы. Аб гэтым гаворыць другі артыкул праекта нашай Канстытуцыі. У ім сказана наступнае:

«Палітычную аснову БССР складаюць Саветы дэпутатаў працоўных, якія выраслі і ўзмацніліся ў выніку звяржэння ўлады памешчыкаў і капіталістаў, заваявання дыктатуры пролетарыята, вызвалення беларускага народу ад нацыянальнага прыгнечання царызма і рускай імперыялістычнай буржуазіі і разгрому беларускай нацыяналістычнай контррэвалюцыі».

Гэты артыкул паказвае, што беларускі народ вёў барацьбу за ўмацаванне дыктатуры пролетарыята і за нацыянальнае сваё вызваленне як з рускім царызмам і рускай імперыялістычнай буржуазіяй, так і з нацыяналістычнай беларускай контррэвалюцыяй.

Як вядома, у барацьбе капіталістаў і памешчыкаў супроць паўстаўшага пролетарыята і працоўнага сялянства, супроць Окцябрскай сацыялістычнай рэвалюцыі агідную ролю адыграла беларуская буржуазія і яе прыслужнікі—беларускія контррэвалюцыйныя нацдэмы. Яны, прыкрываючыся шыльдай барацьбітоў за вызваленне Беларусі ад нацыянальнага прыгнёту, рыхтавалі новае ярмо беларускаму народу.

Яны для барацьбы з Окцябрскай соцыялістычнай рэвалюцыяй заключалі саюз з рускай імперыялістычнай буржуазіяй, з Рабушынскімі і інш. магнатамі расійскага капіталізма, з рускімі генераламі і т. д. Яны не прызнавалі волі беларускага народу і Окцябрскай соцыялістычнай рэвалюцыі.

Вось што пісалі ў дні Окцябрскай соцыялістычнай рэвалюцыі так званая «вялікая Рада», цэнтральная вайсковая Рада і інш. нацыяналістычныя арганізацыі ў сваёй адозве:

«Беларусь павінна быць дэмакратычнай рэспублікай, спянай з такой-жа рэспублікай Вялікаросіяй і інш. суседнімі рэспублікамі Расіі... Уся ўлада ў Беларусі павінна належаць краёвай Радзе, выбіраемай на падставе... прапарцыянальнага галасавання».

Яны ў гэтай сваёй адозве да беларускага народу заклікалі захоўваць памешчыцкія маёнткі і ўсё панскае дабро, паказваючы, што разбурэнне панскіх маёнткаў

«вядзе народы Расіі на гібельны шлях страты вольнасці, атрыманай у лютаўскія дні».

Тут-жа яны намецілі скліканне так званага «З'езда прадстаўнікоў усяго беларускага народу ў гор. Менску». Прыкладна, праз тры тыдні пасля Окцябрскага перавароту ў Менску сапраўды пачала засядаць «беларуская Рада», але гэта была Рада памешчыкаў, купцоў, генералаў і фабрыкантаў. Самую актыўную ролю ў гэтым зборышчы адыгрывалі беларускія нацыяналісты, якія разам з памешчыкамі і капіталістамі кавалі новыя ланцугі беларускім працоўным масам. Асабліва варожую дзейнасць супроць Окцябрскай соцыялістычнай рэвалюцыі і савецкай улады на Беларусі праяўляў Петраградскі нацыянальны беларускі цэнтр. Тады там былі сабраны галоўныя зубры нацыяналістычнай контррэвалюцыі.

Але працоўныя масы Беларусі былі за Окцябр, за савецкую ўладу, супроць беларускіх нацыяналістаў, яны падтрымлівалі свой савецкі ўрад. На падставе сапраўднай волі беларускіх працоўных мас Совет Народных Камісараў Заходняй абласці і фронту, які ажыццяўляў тады на тэрыторыі Беларусі савецкую ўладу, прымушан быў разгнаць гэтае белагвардзейскае зборышча.

Аб гэтым гаворыць наступны дакумент таго часу:

«Тэлеграма. Ваенная. Уне чаргі. Петраград. Смольны, Ураду Народных камісараў. Камісару па нацыянальных справах Сталіну, Цэнтральнаму Выканаўчаму Камітэту, Цэнтральнаму органу—рэдакцыі «Правда».

Кіраўнікі беларускіх Рад склікалі на 1—15 снежня ўсебеларускія з'езды і пад уплывам шавіністычных і нацыяналістычных элементаў абвясцілі ў краі новую ўладу, адхіліўшы і абвясціўшы нізложаным і самазваным выбраны З'ездам Советаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў абласны цэнтральны камітэт Советаў і выдзелены ім орган—Совет Народных Камісараў Заходняй абласці. З'езд 15 склікан у парушэнне умоў, даных таварышу Сталіну... З'езды адвэрглі ўстаноўленую саветамі ўладу і перадалі яе выбранаму на з'ездзе Рад органу. У адказ на гэта Совет Народных Камісараў Заходняй абласці і фронту

абвясціў з'езд распушчаным, прапанаваў Прэзідыуму яго пакінуць межы края і фронта і прыступіў да ліквідацыі кадэцкіх арганізацый, знайшоўшых прытулак пад сцягам беларускага нацыянальнага руху».

Як бачыце, нацыяналісты сваёй задачай ставілі звяржэнне ўлады рабочых і сялян. На дапамогу беларускім контррэвалюцыянерам перш за ўсё прышло польскае белагвардзейскае войска пад камандаваннем генерала Даўбор-Мусніцкага, якое засела ў Бабруйску. Гэтае войска пачало разганяць Саветы, расстрэльваць і вешаць лепшых рабочых і сялян Беларусі. У Беларусі разгарнулася ўзброеная грамадзянская барацьба. На дапамогу беларускім рабочым і сялянам прышлі рабочыя і маракі з большэвіцкага Петраграда. У выніку беларускі народ адстаяў сваю ўладу Саветаў.

У гэты час рускія рабочыя разграмілі сваю імперыялістычную буржуазію і замацавалі савецкую ўладу, з поспехам вытрымліваючы націск інтэрвентаў.

Пасля падзення рускай буржуазіі беларускія контррэвалюцыйныя нацыяналісты звярнуліся да нямецкіх імперыялістаў, да кайзера Вільгельма II з прапановай заключыць саюз і заклікалі нямецкія войскі для акупацыі Беларусі.

Такім чынам, нацыяналісты, сулячы «вольную» Беларусь, у той-жа час заключылі саюз з рускай буржуазіяй за «адзіную недзялімую Расію», бо ім патрэбен быў хто ўгодна, толькі-б захаваць закабаленне працоўнага беларускага народу. Але, калі руская буржуазія была скінута, а нямецкі імперыялізм акупаваў Украіну і Беларусь, гэтыя-ж зубры нацыяналістычнай контррэвалюцыі (Цвікевіч, Ластоўскі, Астроўскі, Варонка і інш.) кінулі саюз з рускай буржуазіяй і пайшлі на саюз з нямецкім кайзерам, а потым з польскімі князямі і памешчыкамі і прадавалі беларускі народ оптам і ўраздроб.

Вось што яны пісалі кайзеру нямецкаму:

«Рада Беларускай Рэспублікі, як выбраная прадстаўніцай беларускага народу, зварочваецца да вашай імператарскай вялікасці са словамі найглыбейшай падзякі за вызваленне Беларусі нямецкімі войскамі з цяжкага ўціску чужых пануючых здзекаў і анархіі. Рада Беларускай Народнай Рэспублікі дэкларавала незалежнасць цэльнай і недзялімай Беларусі і просіць вашу імператарскую вялікасць аб абароне ў яе кіраваннях для ўмацавання дзяржаўнай незалежнасці і недзялімасці края ў сувязі з нямецкай імперыяй. Толькі пад абаронай нямецкай імперыі бачыць край сваю добрую долю ў будучым».

А калі нямецкія акупанты былі з Беларусі выгнаны, і зноў аднавілася савецкая ўлада, а Беларусь абвешчана Савецкай Рэспублікай, то гэтыя-ж прадажныя здраднікі звярнуліся да польскай буржуазіі і пісалі Пілсудскаму наступнае:

«Мы вітаем цябе як аднаго з першых прарокаў незалежнасці Беларусі. Вітаем цябе, начальнік польскай дзяржавы, на тваёй роднай зямельцы—Беларусі».

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы